

Statskuldsräntor

26

Förslag till statsbudget för 2006

Statsskuldsräntor

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Inledning.....	9
3	Räntor på statsskulden.....	11
3.1	Statsskuldsräntor.....	11
3.2	Faktorer som påverkar ränteutgifterna.....	13
3.2.1	Statsskulden och statsbudgetens saldo	13
3.2.2	Ränte- och valutakursutveckling.....	14
3.2.3	Upplåning.....	14
3.3	Känslighetsanalys	16
3.4	Regeringens överväganden	17
4	Oförutsedda utgifter	19
4.1	Omfattning.....	19
4.2	Användning av anslaget	19
4.3	Regeringens överväganden	20
5	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.....	21
5.1	Omfattning.....	21
5.2	Regeringens överväganden	22

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26	9
2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ..	10
2.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	10
3.1 Anslagsutveckling.....	11
3.2 Utgiftsmässiga statsskuldräntor	12
3.3 Kostnadsmässiga statsskuldräntor	12
3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)	14
3.5 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för anslaget 92:1 Räntor på statsskulden	17
4.1 Anslagsutveckling.....	19
4.2 Utbetalningar januari 2004 t.om. juli 2005	20
5.1 Anslagsutveckling.....	21
5.2 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för anslaget 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	22

Diagramförteckning

3.1 Statsskuldräntor (utgiftsmässiga) 1998-2008.....	13
3.2 Statsskulden som andel av BNP 1990-2008	13
3.3 Statsbudgetens saldo 1990-2008.....	14
3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)	14
3.5 Statsskuldens (inkl. skuldskötselinstrument) fördelning på instrumenttyper	14
3.6 Finansiering av valutaskulden per valuta	15
3.7 Valutaskuldens fördelning per valuta efter derivattransaktioner	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att 2006 besluta att ramanslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 3.1),
2. bemyndigar regeringen att 2006 besluta att ramanslaget 92:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 5.1),
3. för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 *Statsskuldsräntor m.m.* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
92:1 Räntor på statsskulden	ramanslag	43 000 000
92:2 Oförutsedda utgifter	ramanslag	10 000
92:3 Riksgäldskontorest provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	ramanslag	160 000
Summa		43 170 000

2 Inledning

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. omfattar räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet ingår inte i utgifterna under utgiftstaket för staten.

Målet för statsskuldförvaltningen är att skulden skall förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen skall ske inom ramen för de krav penningpolitiken ställer.

Ramförändringarna för utgiftsområdet förklaras främst av utvecklingen på anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden*. Ränteutgifterna förväntas bli lägre 2005 jämfört med 2004, vilket främst beror på valutavinster och minskade kursförluster.

Mellan 2005–2008 förväntas ränteläget stiga och statsskulden beräknas öka något, vilket innebär att utgifterna för statsskuldräntorna blir högre mot slutet av perioden. Ränte- och valutaantaganden har en grundläggande betydelse för ränteutgifterna.

Upplåningsstrategi och valet av upplåningsteknik gör att ränteutgifterna kan uppvisa stora svängningar mellan åren även om skuldutvecklingen och valutakursen är stabil. Statsbudgeten avräknas med de kassamässiga ränteutgifterna. För att studera den underliggande ränteutvecklingen bör den kostnadsmässiga redovisningen användas.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 26</i>						
92:1 Räntor på statsskulden	52 600,0	38 600,0	35 000,0	43 000,0	43 300,0	51 200,0
92:2 Oförutsedda utgifter	1,0	10,0	2,0	10,0	10,0	10,0
92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	120,7	160,0	111,4	160,0	160,0	160,0
Totalt för utgiftsområde 26	52 721,7	38 770,0	35 113,4	43 170,0	43 470,0	51 370,0

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.**

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	38 770	38 770	38 770
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar ²	4 154	3 724	11 757
Volym ³	246	976	1 343
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt ⁴	0	0	-500
Ny ramnivå	43 170	43 470	51 370

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beslutet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna är förändrade räntenivåer och valutakurser.

³ Volymkomponenten utgörs av effekten av statsskuldens storlek.

⁴ Övriga faktorer som påverkar anslagsnivån är främst räntan på Riksgäldskontorets in- och utlåning.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2006 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.**

Miljoner kronor

	2006
Transfereringar ¹	10
Verksamhetsutgifter ²	0
Investeringar ³	0
Ränteutgifter ⁴	43 160
Summa ramnivå	43 170

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2004 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

⁴ Med ränteutgifter avses räntor på statsskulden.

3 Räntor på statsskulden

92:1 Räntor på statsskulden

Tabell 3.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	52 600 000	Anslags- sparande	0
2005	Anslag	38 600 000	Utgifts- prognos	35 113 000
2006	Förslag	43 000 000		
2006	Beräknat	43 300 000		
2007	Beräknat	51 200 000		

Från anslaget finansieras utgifter för räntor på statsskulden. Anslaget avräknas utgiftsmässigt och påverkas främst av statsskuldens storlek, ränte- och valutakurser, lånebehovet samt Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik. Riksgäldskontoret har rätt att vid behov överskrida anslaget.

Utfallet 2004 på anslaget blev ca 5 miljarder kronor högre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Den främsta orsaken är att Riksgäldskontoret gjorde större återköp av obligationer än vad som ursprungligen beräknats. Återköpen gjordes i samband med att nya obligationer introducerades. Eftersom återköpslånen hade en överkurs uppstod kursförluster, vilka belastade anslaget. En ytterligare anledning till att utfallet blev högre än anvisade medel är att valutakursförlusterna under året blev högre än prognostiserat.

För 2005 beräknas utfallet bli 3,6 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Det beror på att räntenivån har sjunkit och varit betydligt lägre än de antaganden som användes när anslaget beräknades. Den lägre räntenivån har främst på-

verkat de löpande räntebetalningarna i svenska kronor samt givit större överkurser vid emission.

3.1 Statsskuldräntor

Utgiftsmässiga och kostnadsmässiga statsskuld-räntor

Den budgetpåverkande redovisningen av statsskuld-räntorna är utgiftsmässig och i princip baserad på hur mycket som betalas varje år dvs. kassamässig. Ränteutgifterna blir därmed starkt beroende av vilka upplåningstekniker som tillämpas och kan uppvisa stora svängningar mellan åren som inte direkt kan hänföras till den underliggande skuld-, ränte- och valutakursutvecklingen under motsvarande period. De utgiftsmässiga statsskuld-räntorna för perioden 2004-2008 redovisas i tabell 3.2.

När kostnaderna för statsskulden analyseras bör intresset främst riktas mot hur mycket räntekostnader som genereras under en viss period. I tabell 3.3 redovisas de kostnadsmässiga statsskuld-räntorna för perioden 2004-2008. Kostnadsmässig redovisning innebär att räntorna periodiseras över lånets löptid, vilket innebär att den upplupna räntan, dvs. den ränta som genererats under perioden men som inte betalats, beaktas. I den utgiftsmässiga redovisningen beaktas endast ränteutbetalningar i samband med att en kupong eller en obligation förfaller.

Förutom löpande ränteutgifter samt över- och underkurser från emissionerna, utgörs de totala ränteutbetalningarna även av utgifter i form av realiserade kursdifferenser vid förtidsinlösen av lån samt realiserade valutakursdifferenser (se tabell 3.2). De periodiserade räntorna, som visas i tabell 3.3, används vid beräkningen av statens finansiella sparande och för dessa beräkningar skall inte värdeförändringar räknas med. Följaktligen tas inte heller orealiserade omvärderingar av statsskulden med avseende på ändringar i marknadsräntor och växelkurser upp som kostnader för statsskulden.

Tabell 3.2 Utgiftsmässiga statsskuld räntor

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008
Räntor på lån i svenska kronor	40,7	40,0	40,5	44,3	48,2
Räntor på lån i utländsk valuta	11,5	13,0	10,0	10,0	9,5
Över-/underkurser vid emission ¹	-10,1	-10,0	-7,0	-4,0	0,0
Summa räntor	42,1	43,0	43,5	50,3	57,7
Räntor på in- och utlåning ²	-7,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,5
Valutaförluster/-vinster ³	5,1	-9,5	1,0	-3,0	0,0
Kursförluster/-vinster ⁴	12,4	7,5	4,5	2,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ränteutgifter	52,6	35,0	43,0	43,3	51,2

¹ Om Riksgäldskontoret emitterat en obligation med en kupongränta som är högre än marknadsräntan uppstår en överkurs, vilket innebär att RGK får den diskonterade mellanskillnaden mellan marknadsräntan och kupongräntan av köparen. Underkurser uppstår vid motsatt förhållande.

² Posten utgörs av nettoräntebetalningar till myndigheters m.fl. behållningar och skulder hos RGK. Dessa behållningar är inte en del av statsskulden, men belastar trots detta anslaget. Posten ingår inte längre i redovisningen av de kostnads-mässiga räntorna då den inte påverkar det finansiella sparandet. RGK:s inlåning från myndigheter m.fl. ingår inte i statsskuldskonceptet. RGK:s nettoutlåning till myndigheter m.fl. påverkar istället statsskulden genom lånebehovet. Myndigheternas nettoräntekostnader avräknas deras eventuella anslag. Posten in- och utlåning förhindrar att myndigheternas nettoräntekostnader dubbelräknas på statsbudgeten. Om kostnaderna för statsskulden skall analyseras bör dessa nettokostnader inte ingå.

³ Vid lösen eller omsättning av lån i utländsk valuta realiserar valutakursförluster eller valutakursvinster beroende på hur valutakursen utvecklats sedan lånet tecknades. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande.

⁴ Kursförluster uppstår vid förtidsinlösen av lån som har en högre kupongränta än marknadsräntan vid återköpstillfället. Kursvinster uppstår vid motsatt förhållande. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och saldo, men inte statens finansiella sparande.

Tabell 3.3 Kostnads-mässiga statsskuld räntor

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008
Summa räntor enligt tabell 3.2	42,1	43,0	43,5	50,3	57,7
Justering kursdifferenser vid emission ¹	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering nollkupong-räntor ³	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering övriga räntor ²	-3,5	-1,0	1,5	1,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa kostnads-justering	-0,5	-1,0	1,5	1,0	0,0
Summa räntekostnader³	41,6	42,0	45,0	51,3	57,7

¹ Justeringsposten utgörs av den del av kursdifferensen som faktiskt hör till det aktuella året minus det som avräknats på anslaget. Härigenom periodiseras kostnaden på respektive år.

² På dessa poster periodiseras upplupna räntekostnader på respektive år.

³ Exklusive realiserade valuta- och kursdifferenser.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* under 2006 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

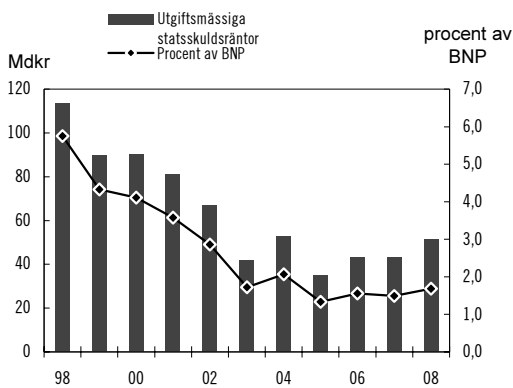
Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget 92:1 *Räntor på statsskulden*. Under 2004 utnyttjade regeringen bemyndigandet. Utfallet på anslaget uppgick till 52 600 miljoner kronor, vilket är 5 miljarder kronor högre än vad som anvisats av riksdagen.

3.2 Faktorer som påverkar ränteutgifterna

Storleken på statsskulden, räntenivåer och den svenska kronans växelkurs mot andra valutor är de viktigaste faktorerna för ränteutgifternas storlek. Ränteutgifterna påverkas även av de övergripande riktlinjer för statsskuldens förvaltning som regeringen årligen fastställer och av den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret använder. Den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på ränteutgifterna, främst genom att ränteutgifter omfördelas i tiden, t.ex. genom över- och underkurser vid emission.

Ränteutgifterna för statsskulden blev drygt 10 miljarder kronor högre 2004 jämfört med 2003. Uppgången berodde främst på högre kursförluster vid återköp och att överkurserna vid emission blev lägre 2004 jämfört med 2003. För 2005 beräknas ränteutgifterna bli 17 miljarder kronor lägre än 2004. Nedgången beror främst på stora valutavinster 2005 och på att kursförlusterna vid återköp beräknas bli mindre innevarande år jämfört med 2004.

Diagram 3.1 Statsskuld räntor (utgiftsmässiga) 1998-2008

Av diagram 3.1 framgår att de utgiftsmässiga statsskuld räntorna har minskat från 113 miljarder kronor 1998 till 42 miljarder kronor 2003. Detta beror främst på lägre marknadsräntor samt att statsskulden minskat. Som andel av BNP minskade statsskuld räntorna under motsvarande period från 5,7 till 1,7 procent. För 2004 blev utfallet för de utgiftsmässiga statsskuld räntorna 52,6 miljarder kronor vilket motsvarar 2,1 procent av BNP. För 2005 beräknas de utgiftsmässiga statsskuld räntorna uppgå till ca 35 miljarder kronor. Åren 2006 och 2007 beräknas de utgiftsmässiga räntorna uppgå

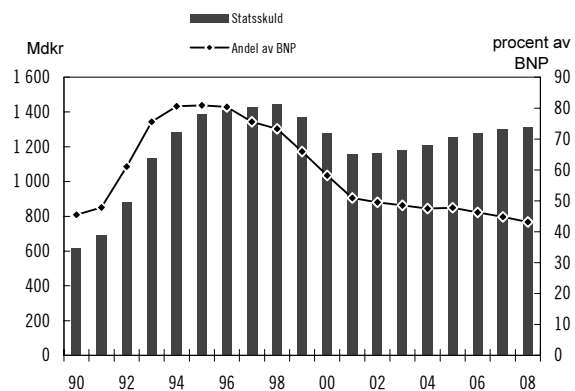
till ca 43 miljarder kronor per år. År 2008 prognostiseras ränteutgifterna öka till ca 51 miljarder kronor. Beräknat som andel av BNP beräknas statsskuld räntorna under perioden 2005–2008 variera mellan 1,3 och 1,7 procent.

3.2.1 Statsskulden och statsbudgetens saldo

Vid utgången av 2004 var statsskulden 1 208 miljarder kronor. Förändringar i statsskuldens storlek beror i huvudsak på statsbudgetens saldo. Därutöver kan den även påverkas av omvärderingseffekter. När statsbudgetens saldo visar ett underskott ökar statsskulden och vid överskott kan amortering av statsskulden ske.

Diagram 3.2 Statsskulden som andel av BNP 1990-2008

Miljarder kronor

Som framgår av diagram 3.2 ökade statsskulden kraftigt från 1990 till 1996 då statsskulden steg från ca 600 till drygt 1 400 miljarder kronor, eller från drygt 30 procent till drygt 80 procent av BNP. Under perioden 1994–1997 var skulden som andel av BNP (skuld kvoten) relativt stabil och låg på en nivå på omkring 80 procent.

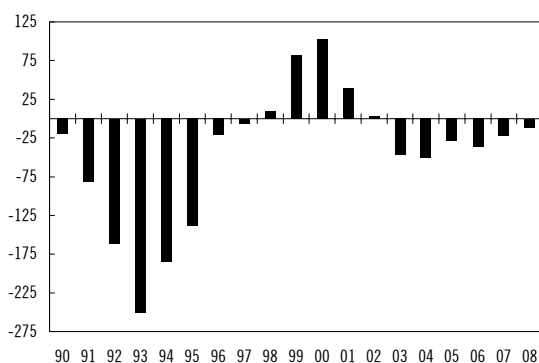
Under de följande åren innebar Konsolideringsprogrammet och den ekonomiska återhämtningen att underskotten reducerades markant. År 1998 uppvisade statsbudgeten ett positivt saldo på 10 miljarder kronor. Statsbudgetens saldo förbättrades ytterligare 1999 och 2000, främst till följd av engångseffekter föranledda av pensionsreformen.

År 2004 uppvisade statsbudgetens saldo ett underskott på 50,5 miljarder kronor. I år beräknas statsbudgetens saldo visa ett underskott på ca 28 miljarder kronor. För åren 2006–2008 beräknas statsbudgetens saldo uppvisa underskott på ca 36, 22 respektive 12 miljarder kronor.

Nominellt beräknas statsskulden öka, främst till följd av ökad upplåning, från 1 252 miljarder kronor vid utgången av 2005 till 1 311 miljarder kronor år 2008. Som andel av BNP beräknas skulden minska från 48 procent vid årsskiftet 2004/2005 till 43 procent vid slutet av beräkningsperioden.

Diagram 3.3 Statsbudgetens saldo 1990–2008

Miljarder kronor

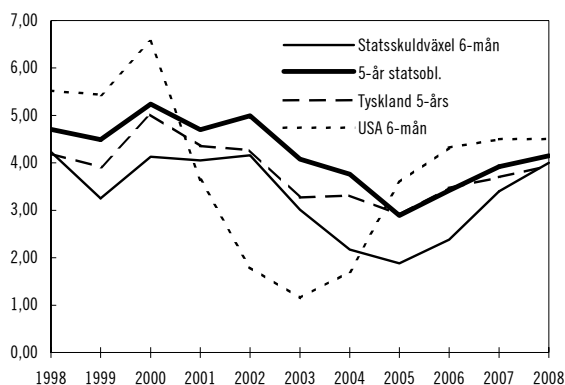

3.2.2 Ränite- och valutakursutveckling

Värdet på den svenska kronan påverkar ränteutgifterna för valutaskulden. En svagare krona ökar ränteutgifterna och en starkare krona minskar ränteutgifterna. Därutöver påverkas ränteutgifterna av valutakursförändringar mellan andra valutor än kronan. När ett lån förfaller realiserar en valutakursdifferens, vilken läggs till ränteutgifterna.

Diagram 3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)

Procent

Räntenivåerna både i Sverige och internationellt har under senare år sjunkit kraftigt. Räntorna antas ha nått sina lägsta nivåer under 2005. Därefter antas de successivt stiga under beräkningsperioden (diagram 3.4 och tabell 3.4).

Tabell 3.4 Ränteförutsättningar (årsgenomsnitt)

Procent

	2005	2006	2007	2008
Statsskuldväxel 6-mån	1,88	2,38	3,40	4,00
Statsobligation 5-års	2,89	3,42	3,92	4,15
Tyskland 5-års	2,91	3,47	3,70	3,94
USA 6-mån	3,59	4,32	4,50	4,50

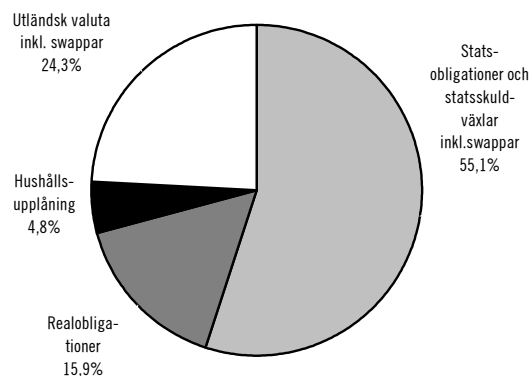
3.2.3 Upplåning

De övergripande strategierna för förvaltningen av statsskulden bestäms årligen av regeringen i ett riktlinjebeslut. Det viktigaste innehållet i beslutet är skuldens genomsnittliga räntebindningstid (duration), amorteringstakten i utländsk valuta och fördelningen av upplåning mellan nominella och reala instrument i svenska kronor. Inom de fastställda ramar som bestämts har Riksgäldskontoret mandat att fatta beslut om hur statsskulden skall förvaltas under förutsättning att målet om att minimera kostnaderna med beaktande av risk uppfylls.

Statsskuldens fördelning i olika skuldslag framgår av diagram 3.5. En första indelning kan göras mellan lån i svenska kronor och utländsk valuta. För skulden i svenska kronor görs ofta också en indelning i nominella och reala instrument.

Diagram 3.5 Statsskuldens (inkl. skuldskötselinstrument) fördelning på instrumenttyper

Andelar av statsskulden 2005-07-31

Källa: Riksgäldskontoret

Nominella lån i svenska kronor

Drygt hälften av statsskulden är finansierad med nominella lån i svenska kronor. De två instrument som används är i huvudsak statsskuldväxlar och statsobligationer. I upplåningen från hushåll står premieobligationer för den största delen.

Statsskuldväxlar är ett instrument där löptiden normalt uppgår till högst ca 12 månader. Den korta löptiden gör att detta instrument huvudsakligen används till att parera kortsiktiga fluktuationer i lånebehovet. Räntan på en statsskuldväxel är skillnaden mellan det belopp som staten erhåller när växeln emitteras och det belopp som staten återbetalar vid förfall, ett s.k. nollkuponginstrument. Den korta löptiden på statsskuldväxlar gör att en förändring i räntenivån slår igenom relativt snabbt på räntekostnaderna.

Statsobligationer har en fast årlig kupongränta, vilket innebär att räntan betalas ut årligen med ett lika stort belopp varje gång. Normalt sett finns ca 10 olika statsobligationer med en löptid på mellan 1 och 15 år. Initialt brukar kupongräntan och marknadsräntan, den ränta som används för att beräkna obligationens pris, vara ungefär densamma. Marknadsräntan förändras vanligtvis efterhand, vilket får till följd att obligationerna får en överkurs alternativt en underkurs. När Riksgäldskontoret emitterar obligationer med överkurs betraktas det som en ränteintäkt och om det är underkurs som en ränteutgift. Det här kan göra att de kassamässiga räntorna för enskilda år kan variera betydligt. De kostnadsmässiga räntorna påverkas däremot inte av över- och underkurser.

Reala lån i svenska kronor

Realobligationer är ett något mer komplicerat instrument än nominella obligationer när det gäller att beräkna räntan. Förenklat uttryckt kan den som köper en realobligation sägas erhålla en real ränta plus kompensation för inflationen. Realobligationer finns både med årlig kupongränta och som obligationer utan kupong, s.k. nollkupongare. Räntan för realobligationer med kupong räknas upp med inflationen liksom det belopp som återbetalas på förfalldagen. För nollkupongare gäller att återbetalningsbeloppet räknas upp med inflationen. Konstruktionen för realobligationer gör att en stor del av räntan betalas först när lånet förfaller. I likhet med vad som gäller för nominella obligationer uppstår det över- och underkurser, vilka vid sidan av relationen mellan kupongränta och marknadsränta även är beroende av inflationen.

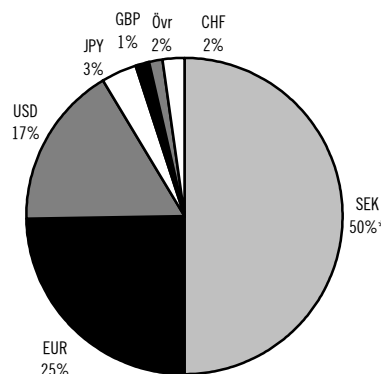
Nominella lån i utländsk valuta

Valutaskulden är finansierad dels i obligationer direkt i utländsk valuta, dels med s.k. kron/valutaswappar. Kron/valutaswappar kan förenklat sägas vara avtal där en räntebetalning i

kronor byts mot en räntebetalning i utländsk valuta, t.ex. i euro. Andelen kron/valutaswappar av den totala valutaskulden är ca 50 procent. Kron/valutaswappar har använts då det varit mer kostnadsmässigt fördelaktigt än att låna direkt i utländsk valuta. De kostnadsmässiga fördelarna har dock minskat, varför upplåningen både under 2004 och 2005 har gjorts och görs till övervägande del genom direktupplåning.

Diagram 3.6 Finansiering av valutaskulden per valuta

Andelar 2005-07-31

* kron/valutaswappar

Riksgäldskontorets styrelse fastställer varje år ett benchmark för hur fördelningen mellan olika valutor inom den utländska skulden ska se ut. Avvikelserna från benchmark i den faktiska valutafördelningen regleras genom derivattransaktioner i en s.k. "currency overlay". En del av valutaskulden finansieras med lån i kronor, som sedan swappas till exponering i utländsk valuta. Finansieringen av valutaskulden visas i ovanstående diagram och exponeringen efter derivattransaktioner visas i diagram 3.7.

Källa: Riksgäldskontoret

Derivat

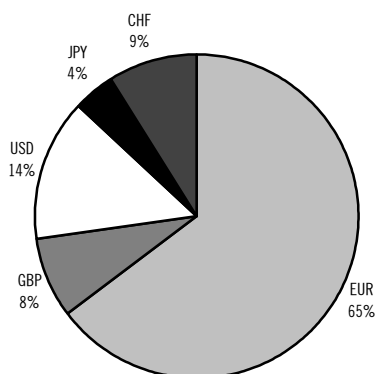
Derivat används i huvudsak i valutaskulden. En typ av derivat som nämnts ovan är kron/valutaswappar vilka används för att skapa exponering i en annan valuta.

Andra derivat används för att skapa en viss fördelning mellan olika valutor i valutaskulden. Riksgäldskontoret fastställer årligen ett riktmarke för valutafördelningen i syfte att ge valutaskulden en lämplig sammansättning med hänsyn till målet om kostnadsminimering med beaktande av risk. Andra derivat används för att styra durationen i valutaskulden.

Även derivatkontrakten ger upphov till ränteutgifter och ränteinkomster som är beroende av ränte- och valutakursutvecklingen. Derivatet är en del av upplåningsstrategin som syftar till att låna så billigt som möjligt, men det är också en viktig del av styrningen av den risk som förknippas med skulden.

Diagram 3.7 Valutaskuldens fördelning per valuta efter derivattransaktioner

Andelar 2005-07-31

Källa: Riksgäldskontoret

I riktlinjebeslutet för Riksgäldskontorets förvaltning av statsskulden 2005 har regeringen beslutat att valutaamorteringen skall uppgå till 25 miljarder kronor för 2005, med ett intervall på +/- 15 miljarder kronor. Den långsiktiga inriktningen är att reducera valutaskuldens andel av statsskulden.

Regeringen lämnar årligen en utvärdering av statsskuld förvaltningen till riksdagen. Regeringen överlämnade i april 2005 skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2000–2004 (skr. 2004/05:104).

3.3 Känslighetsanalys

Förändrade ränteantaganden

En ökning av korta och långa svenska marknadsräntor med en procentenhet från och med september 2005 till och med årsskiftet 2005/06 skulle öka de kassamässiga statsskuldsräntorna med ca 2,0 miljarder kronor under året. Effekten på de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna skulle bli ca 0,7 miljarder kronor.

Om den svenska marknadsräntan under ett enskilt år ökar eller minskar med en procentenhet blir de kassamässiga statsskuldsräntorna

året då förändringen inträffar ca 4,5 miljarder kronor högre respektive lägre, medan räntorna året därpå ökar respektive minskar med 1,5 miljarder kronor. Effekten på de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna om räntan är en procentenhet högre eller lägre än beräkningsantagandena för ett enskilt år blir ca 1,5 miljarder kronor högre eller lägre innevarande år och året därpå ca 2 miljarder kronor högre eller lägre.

Förändrade valutaantaganden

En förstärkning eller en försvagning av kronkursen med en procent från och med september 2005 till och med årsskiftet 2005/06 skulle generera minskade respektive ökade realiserade valutakursdifferenser på ca 0,2 miljarder kronor. En förstärkning respektive försvagning av kronkursen med en procent från och med 2006 skulle minska respektive öka realiserade valutakursdifferenser med ca 0,7 miljarder kronor per år. Detta gäller en generell förändring av kronkursen. I de fall kronan rör sig åt olika håll gentemot olika valutor kan enprocentiga förändringar gentemot valutaskuldportföljen implicera betydligt större ökning eller minskningar av de realiserade valutadifferenserna. Vidare kan effekten förstärkas vid stora, kortfristiga rörelser i växelkurserna. Realiserade vinster eller förluster till följd av växelkurser påverkar enbart de kassamässiga statsskuldsräntorna.

Förändrade budgetsaldoantaganden

En förbättring av statsbudgetens saldo med 20 miljarder kronor ett enskilt år skulle minska de kassamässiga statsskuldsräntorna med ca 0,8 miljarder kronor från och med året efter det att förändringen inträffar. Det första året blir effekten ca hälften, dvs. ca 0,4 miljarder kronor. Beräkningen är schablonmässig. Beroende på när förändringen sker under året och hur det förändrade lånebehovet påverkar finansieringen kan det få en avvikande effekt.

3.4 Regeringens överväganden

Tabell 3.5 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för anslaget 92:1 Räntor på statsskulden

Milljoner kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	38 600	38 600	38 600
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar ²	4 154	3 724	11 757
Volym ³	246	976	1 343
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ⁴	0	0	-500
Förslag/beräknat anslag	43 000	43 300	51 200

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/5:FiU10). Beslutet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna är förändrade räntenivåer och valutakurser.

³ Volymkomponenten utgörs av effekten av statsskuldens storlek.

⁴ Övriga faktorer som påverkar anslagsnivån är främst räntan på Riksgäldskontorets in- och utlåning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 43 000 000 000 kronor anvisas under anslaget 92:1 *Räntor på statsskulden* för 2006. För 2007 beräknas anslaget till 43 300 000 000 kronor och 2008 beräknas anslaget till 51 200 000 000 kronor.

4 Oförutsedda utgifter

92:2 Oförutsedda utgifter

Tabell 4.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	1 020	Anslags- sparande	9 280
2005	Anslag	10 000	Utgifts- prognos	10 000
2006	Förslag	10 000		
2007	Beräknat	10 000		
2008	Beräknat	10 000		

4.1 Omfattning

Ett särskilt anslag finns upptaget på statsbudgeten för att vid behov kunna användas för oförutsedda utgifter. Anslaget för innevarande budgetår uppgår till 10 miljoner kronor. Medel från anslaget tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje enskilt fall.

4.2 Användning av anslaget

Användning under 2004

Under 2004 utbetalades 1 019 589 kronor från detta anslag. Beloppet har betalats ut via Utrikesdepartementet avseende åtta mål mot Sverige inför Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Från utgiftsområde 4 Rättsväsendet, anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* har under 2004 indrag skett med 214 000 kronor. Resterande belopp avseende 2004 skall dras in med 244 662

kronor från utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution, anslaget 3:1 *Skatteverket*, med 362 677 kronor från utgiftsområde 4 Rättsväsendet, anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.*, med 115 000 kronor från utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, anslaget 19:6 *Försäkringskassan* samt med 83 250 kronor från utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, anslaget 31:1 *Boverket*.

Användning till och med juli 2005

Från januari till och med juli 2005 har 835 240 kronor betalats ut från detta anslag.

Av detta belopp har 370 240 kronor betalats ut via Utrikesdepartementet avseende fem mål mot Sverige inför Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. Motsvarande belopp skall dras in med 84 512 kronor från utgiftsområde 4 Rättsväsendet, anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.*, med 110 728 kronor från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 14:2 *Bidrag till WHO*, med 65 000 kronor från utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, anslaget 19:6 *Försäkringskassan* och med 110 000 kronor från utgiftsområde 22 Kommunikationer, anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag*.

Via Justitiedepartementet har 465 000 kronor betalats ut avseende ersättning för anställningsförhållanden som påverkats då uppgifter lämnats ut från Säkerhetspolisens register. Ett motsvarande belopp skall dras från utgiftsområde 4 Rättsväsendet, anslag 4:2 *Säkerhetspolisen*.

En fullständig redogörelse för ianspråkstagandet av anslaget 92:2 *Oförutsedda utgifter* för hela 2005 kommer att göras i skrivelsen Åresredovisning för staten 2005.

Tabell 4.2 Utbetalningar januari 2004 t.om. juli 2005

kronor

2004	Utrikesdepartementet, 8 ärenden	
Summa 2004		1 019 589
2005	Utrikesdepartementet, 5 ärenden	
2005	Justitiedepartementet, 3 ärenden	
Summa 2005, januari t.o.m. juli		835 240

4.3 Regeringens överväganden

Enligt regeringens bedömning behövs även fortsättningsvis ett anslag för oförutsedda utgifter. Anslaget bör få disponeras för utgifter som är av så brådskande art att ärendet inte hinner underställas riksdagen samtidigt som utgifterna inte lämpligen kan täckas av andra medel som står till regeringens förfogande.

Under en lång följd av år har riksdagen även medgett att anslaget får användas för vissa speciella ändamål om andra medel inte står till förfogande.

Regeringen har från detta anslag betalat ut t.ex. belopp som staten genom lagakraftvunnen dom ålagts att betala, belopp som staten till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse har åtagit sig att ersätta, samt skador inom landet som uppkommit genom tidigare krigsförhållanden (se prop. 1997/98:1, utgiftsområde 26, s.13 f). Regeringen bör även fortsättningsvis få betala ut ersättning för skador av sådan natur.

Anslaget får inte användas för att tillgodose behov som omtalas i 9 kap. 3 § tredje stycket regeringsformen, dvs. behov av medel för rikets försvar under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Det ankommer på regeringen att i efterhand anmäla till riksdagen vilka utgifter som täckts genom att medel från anslaget tagits i anspråk.

Anslagets karaktär medger inte någon närmare bedömning av omfattningen för oförutsedda utgifter.

Regeringen föreslår att 10 000 000 kronor anvisas under ramanslaget 92:2 *Oförutsedda utgifter* för 2006. Även för 2007 och 2008 bör anslaget beräknas till 10 000 000 kronor.

5 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	120 743	Anslags-sparande	0
2005	Anslag	160 000	Utgifts-prognos	111 400
2006	Förslag	160 000		
2007	Beräknat	160 000		
2008	Beräknat	160 000		

5.1 Omfattning

Anslaget avser provisionskostnader relaterade till upplåning och förvaltning av statskulden. Samtliga provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning redovisas utanför utgiftstaket, vilket innebär att de behandlas på samma sätt som räntekostnaderna på statskulden.

Merparten av provisionskostnaderna utgörs av försäljningsprovisioner till de banker som agerar som mellanhänder vid försäljningen av Riksgäldskontorets lån. Dessa mellanhänder tar på sig hanteringskostnader och i vissa fall risker som de kompenseras för genom provisioner. I provisionskostnaderna ingår också utgifter för provisioner i samband med inlösen av lån, för-

valtningsprovisioner till externa förvaltare samt kreditavgifter.

De senaste årens fallande provisionskostnader för den nominella kronskulden förklaras bl.a. av minskade inlösenprovisioner till bankerna för hantering av förfallande premieobligationer. Vidare har provisioner vid nyförsäljning av premieobligationer minskat dels som en effekt av sjunkande upplåningsvolymerna av premieobligationer, dels på grund av att Riksgäldskontoret successivt ökat andelen egenförsäljning. Dessutom har avtalen för mäklarprovisioner omförhandlats, vilket innebär lägre kostnader för Riksgäldskontoret.

Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att överskrida ramanslaget 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning under 2006 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Under 2004 utnyttjade inte regeringen bemyndigandet att överskrida ramanslaget. Bemyndigandet utnyttjades senast 2003 då utfallet på anslaget uppgick

till 152 miljoner kronor, vilket var 12 miljoner kronor högre än vad som anvisats av riksdagen.

5.2 Regeringens överväganden

Tabell 5.2 Härledning av anslagsnivån 2006–2008 för anslaget 92:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	160 000	160 000	160 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	160 000	160 000	160 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beslutet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 160 000 000 kronor anvisas under anslaget 92:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* för 2006. För åren 2007 och 2008 beräknas anslaget till 160 000 000 kronor.